

Jaume Alonso Cuevillas: «Espanya no ha intentat esbrinar-ho tot sobre el 17-A»

L'advocat de la família del Xavi Martínez, el nen de tres anys assassinat a la Rambla en els atemptats de fa tres anys, creu que la investigació s'ha tancat en fals i sosté que el judici a l'Audiència Nacional tindrà "poc recorregut"

Jaume Alonso Cuevillas, en una imatge d'arxiu | Adrià Costa

Catalunya afronta els tres anys dels atemptats del 17 d'agost més pendent de controlar els brots de coronavirus que no pas de recordar les víctimes mortals i els ferits dels atacs a Barcelona i Cambrils. Tres anys després dels fets, el cas es troba a les portes del judici a l'Audiència Nacional després que el jutge instructor hagi tancat la investigació. Una investigació que, a parer de l'acusació particular exercida per l'advocat Jaume Alonso-Cuevillas, s'ha tancat en fals, amb moltes preguntes per resoldre, i amb evidències d'una manca de voluntat per part de la justícia espanyola d'aprofundir en els fets i saber tota la veritat. "Espanya no ha intentat esbrinar-ho tot sobre els atemptats", constata l'advocat en aquesta entrevista amb **NacióDigital**.

Sobre la taula hi ha més preguntes que respostes i "dubtes raonables" que qüestionen la veritat oficial que ha establert l'Audiència Nacional. A la vista oral no s'hi jutjarà els tres supervivents de la cèl·lula terrorista per l'assassinat de 16 persones a la Rambla de Barcelona i tampoc s'aprofundirà en els vincles entre Abdelbaki Es Satty i el CNI i en demostrar si l'imam de Ripoll va morir a l'explosió d'Alcanar. Per tot plegat, Cuevillas sosté en aquesta conversa que el judici tindrà "poc recorregut" i ja té posada la mirada en portar el cas en d'altres jurisdiccions estrangeres. A

banda dels atemptats, el també diputat de Junts per Catalunya (JxCat) al Congrés repassa l'actualitat política, parla de Carles Puigdemont, de l'exili i de la importància de la sentència belga sobre Lluís Puig

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/207025/justicia/belga/rebutja/extradicio/lluis/puig/espanya>) .

- Han impulsat fa unes setmanes la iniciativa "Volem saber la veritat".

(<https://www.naciodigital.cat/latorredelpalau/noticia/74405/17-a/volem/saber/veritat/campanya/afrontar/judici/dels/atemptats/barcelona>) **Són optimistes per saber ben bé què va passar?**

- La veritat absoluta no la sabrem. Partim de la decepció de veure que la justícia espanyola no ha volgut aprofundir en el 17-A. A la causa parteixen d'una premissa enganyosa: com que els autors materials dels atemptats de Barcelona i Cambrils són morts, en aquest judici no es jutgen els assassinats. És discutible, perquè si formes part d'una cèl·lula terrorista que preparava explosius i que volia atemptar, no té cap sentit que no se'ls imputi responsabilitat per les morts als supervivents. I més encara des del moment que ens admeten com a acusació particular: si els morts de la Rambla no formen part d'aquest judici, com és que als pares del Xavi -i a mi com a representant- ens han admès com a acusació?

- Vostè ha estat molt crític amb la instrucció que ha fet l'Audiència Nacional. Com s'expliquen les llacunes que hi ha?

- Ho han resolt així per tancar les portes a la investigació. El juliol passat cam demanar investigar la relació entre el CNI i l'imam de Ripoll perquè estan acreditats una sèrie de vincles, però ens ho van negar. La Fiscalia s'hi va oposar i el jutge va acceptar el seu criteri. Tenim la sensació que els serveis secrets i amb les suposades relacions amb l'imam són matèria que no es pot tocar. A partir d'aquí, el judici té poc recorregut. Es jutgen tres supervivents acusats de tinença d'explosius, estralls i pertinença a organització terrorista, però no se'ls acusa per cap de les morts. El judici l'hem de fer i celebrar, perquè es poden produir revelacions inesperades, però tenim la vista posada a poder acudir a altres jurisdiccions. Cal esgotar les possibilitats d'investigació a Espanya i, quan es confirmi que l'Estat no ha anat més enllà i no ha intentat esbrinar-ho tot sobre els atemptats, intentarem, amb víctimes d'altres països, poder anar a altres jurisdiccions.

"El judici té poc recorregut. Tenim la vista posada a acudir a jurisdiccions estrangeres"

- Ha obert moltes carpetes. Anem per parts: ha dit que hi ha vincles acreditats del CNI amb l'imam de Ripoll. Quins són aquests vincles?

- Hem presentat un escrit d'acusació de més de 130 pàgines on queda molt ben explicat. Es Satty va rebre visites a la presó de Castelló dels serveis secrets quan hi complia condemna per un delictes de tràfic de drogues. Va passar una època fent d'imam en un poble de Bèlgica: el testimoni del president de la mesquita diu el va sentir parlant en castellà i Es Satty li va dir que parlava amb els serveis secrets espanyols. Consta que tenia monitoritzats els telèfons. L'imam va complir condemna per tràfic de drogues, i això comporta l'expulsió de l'Estat si no tens nacionalitat espanyola. Misteriosament li van revocar aquesta expulsió i això mai passa després d'una condemna per drogues, tal com diuen advocats especialitzats en aquest camp. Per què ha passat això? Sembla clar que hi ha una relació entre l'imam de Ripoll i el CNI.

"No hi ha evidències clares que Es Satty sigui mort"

- La periodista Anna Teixidor, al seu llibre *Sense por de morir* (Pòrtic) (<https://www.grup62.cat/llibre-sense-por-de-morir/297896>), diu que a Ripoll corre el rumor que Es Satty no és mort. Vostè això també ho ha dit.

- He dit que no hi ha constància que sigui mort. La precisió és important. Personalment, jo crec que és viu, però això no ho puc afirmar perquè no tinc evidències. A la casa d'Alcanar hi havia tres persones: un sobre viu i se'l jutjarà, i els altres dos són dos perfils genètics. Un d'ells és germà d'altres membres de la cèl·lula i és fàcil d'identificar, l'altre és dubtós. Hi ha una sèrie de comissions rogatòries al Marroc però hi ha un moment en què es perd la pista. En un moment donat es decideix que aquell perfil genètic coincideix amb Es Satty. Si només hi hagués hagut tres persones a la casa, això seria una deducció lògica, però els testimonis dels veïns diuen que hi havia quatre o cinc persones. Quan s'està produint la primera explosió es veu sortir una furgoneta blanca a tota velocitat, que pocs dies després apareix a la Ràpita prop d'una carnisseria que freqüentava Es Satty. El seu telèfon té activitat tres dies després. No hi ha evidències clares de la seva mort.

- Han pogut parlar amb la comunitat islàmica de Ripoll per saber més coses de l'imam?

- No. Hem tingut moltes dificultats i m'he de centrar en allò que consta a la causa. Va ser secreta fins que es va dictar la interlocutòria de processament i es va aixecar el secret de sumari. Des d'aleshores, en teoria, hi tenim accés, però no ho han penjat tot al núvol fins al gener d'aquest any, quan ja no podíem demanar noves diligències. La investigació ha estat doblement frustrant, perquè s'ha portat en secret i no hem pogut esbrinar i demanar diligències. Com que l'abast de la investigació s'ha limitat, moltes coses s'han quedat fora.

"És normal que sorgeixin dubtes raonables sobre la veritat oficial que es vol instaurar"

- L'Audiència Nacional ha dit que qüestionar la mort d'Es Satty és una "teoria conspirativa". Com a acusació corren el risc de perdre credibilitat?

- Personalment crec que Es Satty es viu, però afirmar-ho seria poc rigorós. El que diem, i això sí que és rigorós, és que a la causa no hi ha constància documentada per afirmar que sigui mort. Insisteixo que els Mossos van fer una feina excel·lent, impecable, per aïllar les restes biològiques de les runes de la casa d'Alcanar. Però quan després aquestes mostres s'han d'analitzar en un laboratori de Madrid i s'envien comissions rogatòries al Marroc, no queda acreditat que les coses hagin estat ben fetes. No és problema dels Mossos, és de tota la cadena judicial. No és una teoria de la conspiració, simplement és denunciar que no s'han fet bé les coses. La justícia espanyola hauria de ser la primera interessada en demostrar que s'han fet bé les coses, perquè potser sí que Es Satty és mort, però aleshores no costa res demostrar-ho i fer callar a tothom. No ho han volgut fer i és normal que sorgeixin dubtes raonables sobre la veritat oficial que es vol instaurar.

- L'Audiència Nacional no jutjarà per assassinat els acusats del 17-A. Com es justifica, això?

- Considera que l'autoria material dels atropellaments és de terroristes que són morts. Això és cert. Però si tots formaven part de la mateixa cèl·lula, que tenia per objectiu cometre l'atemptat, entenc que algun grau de responsabilitat tenen. En qualsevol altre cas seria així, sens dubte. Recordo que hi ha hagut casos en què s'ha condemnat gent per deixar un cotxe, i en el cas del 17-A a qui lloga la furgoneta no l'acusen d'assassinat.

Jaume Alonso-Cuevillas Foto: Adrià Costa

- Al Congrés s'ha bloquejat qualsevol investigació sobre el 17-A. Ha detectat més interès del PSOE que del PP a l'hora de saber què va passar?

- No, en els temes que afecten l'Estat el PSOE i el PP són exactament el mateix.

"En els temes que afecten l'Estat el PSOE i el PP són exactament el mateix"

- Volen anar a jurisdiccions estrangeres. De quins països?

- De la mà de víctimes belgues, canadenques i dels Estats Units volem exercir accions en altres jurisdiccions. Ja hem contactat amb advocats de França, Bèlgica i dels EUA, i estem a l'espera. Hem de fer les coses pas a pas i ara també estem recaptant fons per iniciar accions en altres jurisdiccions amb la col·laboració d'advocats de fora.

- Canviem de tema. S'ha afiliat al nou partit de Carles Puigdemont?

- Sí. He perdut la virginitat, en aquest sentit. No havia estat mai militant ni de CDC, ni del PDECat, ni de cap partit.

- Puigdemont serà el candidat a les eleccions?

- Està per decidir, poden passar moltes coses. D'entrada no està clara la data de les eleccions.

"Si Puigdemont ve a territori espanyol serà detingut malgrat que tingui immunitat com a eurodiputat"

- **Si es presenta i guanya, el líder de JxCat tornarà a Catalunya?**

- Si Puigdemont ve a territori espanyol serà detingut malgrat que tingui immunitat com a eurodiputat. La immunitat és com l'antiga carta verda dels cotxes, que valia en tots els països menys a Albània. Ara, aquesta immunitat val a tots els països menys a Espanya. Altra cosa és, com va dir a les eleccions del 21 de desembre de 2017, que si el Parlament l'investeix president ell vindrà. Tinc el convenciment que el 30 de gener de 2018, si hagués estat investit, hauria vingut. Jo estava en guàrdia, aquell dia. La presó gratuïta, venir per fer-se detenir, no té cap sentit, i més ara, després de la sentència sobre l'euroordre de Lluís Puig. Si el Parlament l'investeix i el detenen a l'hora de prendre possessió, això és molt diferent.

Jaume Alonso-Cuevillas Foto: Adrià Costa

- **No hi ha data per les eleccions. El president Torra les ha de convocar abans que l'inhabiliti el Tribunal Suprem?**

- És competència exclusiva del president.

"Cap independentista no pot tenir un judici just en

---

matèria política a l'Estat, això sí"

- Va ser encertada l'estratègia de defensa del president al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC)?

- Estava condemnat d'antuvi. Des del punt de vista jurídic, tot plegat és una aberració. La Junta Electoral Central (JEC) no era competent i no era la superior jeràrquica del president de la Generalitat. Per tant, no es podia produir una desobediència. A partir d'aquí, hi havia una interpretació correcta de l'ordenament jurídic conforme s'ha interpretat sempre, que diu que els fets no poden comportar una condemna per desobediència, i d'altra banda la convicció que el TSJC acabaria condemnant perquè està actuant amb criteris més polítics que jurídics. Poca cosa es podia fer per evitar-ho.

- Un dels altres casos judicials que afecten l'independentisme és el de Laura Borràs al Tribunal Suprem. És optimista sobre com pugui avançar aquest procediment?

- El Suprem l'ha imputada i ha d'obrir una investigació i la citaran a declarar. Perquè s'admeti a tràmit una causa penal calen dos requisits: versemblança i tipicitat. Quan els fets s'investiguin per un tribunal especial perquè l'investigat és aforat, cal una investigació raonada, amb uns indicis consistents. En el cas de Laura Borràs no hi indicis consistents, entre altres coses perquè no s'ha fet una pericial. La feina està feta, a preu de mercat i correctament, i tot això descarta la malversació, la corrupció i la prevaricació. La pericial evidenciarà que no hi ha causa. Ara bé, pot passar de tot: portem tres anys que tots els principis jurídics coneguts han quedat supeditats a la unitat d'Espanya, que sembla que justifica la vulneració de drets fonamentals, l'ús esbiaixat del dret penal i unes interpretacions innovadores i inconcebibles fa uns anys.

"La justícia de base sí que funciona, però el problema és a la cúpula"

- Per tot això, creu, com va dir el president Torra, que cap independentista pot tenir un judici just a l'Estat?

- Dit amb aquesta rotunditat segurament no és cert. Cap independentista pot tenir un judici just en matèria política, això sí. A Espanya hi ha 5.500 jutges i magistrats i la majoria fan una feina correcta, tenint en compte els pocs mitjans que tenen. De fet, si mirem jutjats d'instrucció de Catalunya, n'hi ha que continuen investigant -malgrat tots els obstacles- les càrregues policials de l'1-O a Barcelona, o les càrregues a Lleida. Hi ha llocs on pot haver justícia. El problema és a les cúpules judicials. Fa molts anys, des de 2013, que ho denuncia el Consell d'Europa: les cúpules judicials estan polititzades. El sistema de nomenaments és a través del Consell General del Poder Judicial (CGPJ), que està nomenat pels partits polítics. Ha arribat un moment que els membres del Tribunal Suprem, de l'Audiència Nacional, del TSJC i els presidents de les Audiències, han estat nomenats per l'afinitat a un dels grans partits espanyols. Això està passant factura.

Li poso un exemple. El setembre del 2017 jo entro com a advocat de tot el Govern en la causa a l'Audiència Nacional que després va passar al Tribunal Suprem. Després va entrar Andreu Van den Eynde, que es va quedar els d'ERC, i jo em vaig quedar la resta. El 2 de novembre de 2017, jo assisteixo a l'Audiència Nacional a Rull, Turull, Forn i Borràs, i tenia Puig, Ponsatí i Puigdemont a l'exili. Quan els empresonen, vaig demanar que entressin nous advocats, i entren Jordi Pina (Rull, Turull i Sánchez) i Cristóbal Martell (Forn), i jo em vaig centrar en els exiliats. Aleshores em

van expulsar de la causa espanyola. Vaig presentar recursos i vaig plantejar una qüestió prejudicial que ni l'Audiència ni el Suprem es van dignar a tramitar. Al cap d'un temps, hi ha una qüestió igual per un assumpte menor en un jutjat de Badalona: una advocada intenta personar-se en una causa quan el seu client no s'ha presentat. El jutge de Badalona planteja una qüestió prejudicial a Luxemburg i la justícia europea va dir el que feia temps que dèiem nosaltres: la directiva europea obliga a garantir el dret de defensa encara que l'imputat no estigui a la seva disposició. La justícia de base sí que funciona, però el problema és a la cúpula.

"El dret ha de ser previsible i un dels problemes de la justícia espanyola és que és imprevisible, perquè et canvien les regles que s'han aplicat sempre"

- El Tribunal Suprem i la Fiscalia són els estaments que més pressió continuen fent sobre l'independentisme.

- La Fiscalia no té una actitud neutral. Està sent una punta de llança contra l'independentisme i el Suprem la segueix i canvia fins i tot la doctrina.

Jaume Alonso-Cuevillas Foto: Adrià Costa

- La resolució sobre el 100.2 i el tercer grau de Manuel Marchena, pot reforçar els presos en futurs recursos a Europa?

- Això tècnicament es diu un *overruling*, un canvi de regles. El primer cop ens ho van fer amb el 9-N. Mai de la vida, abans de la sentència contra Mas, Ortega i Rigau, s'havia considerat que la desobediència al Tribunal Constitucional es pogués incloure en el tipus penal de l'article 410 del codi penal, que diu "desobediència a resolució judicial". Una resolució del TC no és una resolució judicial, tothom havia desobeït el TC, des del govern espanyol, fins als governs autonòmics, passant pel Suprem i la pròpia Fiscalia. Això és així fins que arriba el cas del 9-N, quan hi ha un *overruling* i es condemna. Ara s'ha tornat a produir. Fa 33 anys que em dedico al dret i sembla que en porti tres, perquè m'ho estan canviant tot. Estrasburg té sentències que declaren la nul·litat de resolucions de tribunals nacionals per haver-se produït un *overruling*. El dret ha de ser previsible i un dels problemes de la justícia espanyola és que és imprevisible, perquè et canvien les regles que s'han aplicat sempre.

- La situació dels presos és ara molt més complicada per sortir regularment de la presó?

- Sí, tot depèn de Suprem i la Fiscalia. Algú ha definit Espanya com una "punyetocràcia", perquè el Poder Judicial (fiscals, jutges, advocats de l'Estat...) té més poder que els governants, i amb aquesta capacitat d'innovar i alterar les normes jurídiques ja fa temps que la política espanyola la marquen els tribunals.

"Hi ha certa rumorologia a Madrid que potser retiren les euroordres contra Puigdemont, Comín i Ponsatí"

- Per què és important la resolució de la justícia belga sobre Lluís Puig?

- La sentència posa de manifest una cosa que ja vam dir a la primera euroordre, el novembre de 2017. Allà ja vam argumentar la incompetència de l'Audiència Nacional i després del Tribunal Suprem per sol·licitar-la. Els tribunals europeus es mirem amb lupa les euroordres dels tribunals espanyols. A Europa, la justícia ha començat a obrir els ulls. En el cas de Puig, si la sentència diu que el Suprem no és competent, tampoc ho és per Puigdemont, Comín i Ponsatí. Hi ha certa rumorologia a Madrid que potser retiren les euroordres, que seria el quart "euroridícul".

Jaume Alonso-Cuevillas Foto: Adrià Costa

- S'ha dit que això també afectarà els presos, però després de tot el que s'ha vist en aquesta causa, sembla poc probable.

- Fins que arribi a Estrasburg. Ja saben que hi ha força probabilitats que la justícia europea tombi la sentència, però quan això arribi ja hauran passat uns quants anys a la presó i probablement estaran en semilibertat. Juristes afins al règim i de referència ho han escrit, això. És probable que el Tribunal d'Estrasburg acabi tombant la sentència del Suprem, però per això passaran anys. Per què? Perquè no hi ha una norma europea que estableixi un silenci negatiu. Ara com ara no es pot accedir a la justícia internacional fins a esgotar la via interna, i en la via interna hi ha el TC, que en el cas del procés ha admès tots els recursos d'empara i els ha guardat en un calaix. Fins que el TC no resolgui no podem anar a Estrasburg, que també triga un parell d'anys.

"Vist avui amb perspectiva, és evident que l'exili era més bona opció que la presó"

- Vist amb perspectiva, l'exili era més bona opció que la presó?

- Vist avui amb perspectiva és evident. Si tots s'haguessin quedat aquí, ningú hauria qüestionat el Suprem i, si ho haguéssim fet, serien de nou "teories conspiratòries". Amb l'exili es dona la possibilitat que altres tribunals veritablement imparcials -els tribunals espanyol se senten part- i això ens ha anat molt bé. Tots els grans èxits els hem aconseguit a l'exili. D'altra banda, potser és cert que això es visibilitza més amb gent a l'exili i gent a la presó, tot i que jo els preferiria a tots

a l'exili. En tot cas, és molt difícil prendre les decisions: quan van marxar, era molt difícil de pronosticar. No podíem assegurar que la via de Bèlgica funcionaria, ni tampoc que a Espanya hi hauria presó sense fiança.

En aquell moment, al govern espanyol hi havia dues faccions, una més política que no volia crear màrtirs i no volia presons llargues, i una altra, la brigada Aranzadi, que volia la màxima repressió. Teníem dubtes de l'actitud de la Fiscalia. Una altra cosa important és que quedar-te a l'exili vol dir que durant 20 anys o fins que prescrigui el delicte, hi hagi una sentència europea o Catalunya sigui independent, no pots tornar a casa teva. En aquell moment era molt difícil prendre decisions.